

AN CHÉAD CHOLÚN DE CBT: I — COMHEAGRÚ NA MARGAÍ (CEM) I DTÁIRGÍ TALMHAÍOCHTA

Is é CEM an creat do na bearta margaidh dá bhforáiltear faoi CBT. Tar éis sraith athchóirithe a bheith ann, rinneadh 21 CEM ar leithligh a chódú in 2007 ina CEM aonair, agus na táirgí talmhaíochta go léir á gcumhdach aige. Ag an am céanna, leis na hathchóirithe a rinneadh ar CBT, rinneadh an beartas níos margadh-dhírithé de réir a chéile agus laghdaíodh ról na n-uirlisí idirghabhála; breathnaítear ar na bearta sin anois mar “bhearta sábháilteachta” nach mbeidh le húsáid ach amháin i gcás géarchéime.

BUNÚS DLÍ

Airteagal 38 go 44 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), [Rialachán \(AE\) Uimh. 1308/2013](#) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, agus [Rialachán \(AE\) Uimh. 1370/2013](#) ón gComhairle agus [Treoir \(AE\) 2019/633](#) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle.

RÉAMHRÁ: Ó 21 CEM CHUIG CEM AONAIR

Tá CEManna ina gcuid ríthábhachtach den chomhbheartas talmhaíochta (CBT) ó bunaíodh é: is sna CEManna a tugadh isteach na scéimeanna tacaíochta margaidh, a bhfuil éagsúlú orthu de réir na n-earnálacha talmhaíochta.

Cuireadh CEManna ar bun mar bhealach chun cuspóirí CBT (Airteagal 40 CFAE) a chomhlíonadh, agus go háirithe chun margaí a chobhsú, chun caighdeán maireachtála d’fheirmeoirí a áirithiú agus chun táirgeacht talmhaíochta a mhéadú. Leis na CEManna, cumhdaítear na táirgí a liostaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le CFAE. Leis an CEM, cumhdaítear raon sásraí lena rialaítear táirgeadh agus trádáil na dtáirgí sin in AE. Athraíonn na ráthaíochtaí a sholáthraítear faoi na sásraí sin de réir shaintréithe sonracha na dtáirgí aonair. Tagann bearta margaidh CEM faoi chéad cholún CBT.

Bhí 21 CEM ar leithligh ann agus táirgí sonracha á gcumhdach ag gach ceann agus iad uile faoi rialú a rialachán bunúsach féin roimh theacht i bhfeidhm CEM aonair in 2007 ([Rialachán \(CE\) Uimh. 1234/2007 ón gComhairle](#)). Ar dtús, bhí na CEManna ag brath go príomha ar phraghsanna ráthaithe, a laghdaíodh de réir a chéile faoi réir cúiteamh iomlán ar dtús agus ansin cúiteamh páirteach trí chúnaimh díreach a dheonú. Tar éis athchóiriú 2003 ([3.2.3](#)), rinneadh formhór na cabhrach díri a bhí mar chuid de CEM a dhíchúpláil ón táirgeadh (le bunú scéim na híocaíochta aonair) agus rinneadh í a aistriú

ó Rialacháin CEM chuig [Rialachán \(CE\) Uimh. 1782/2003](#) ar dtús agus ansin, tar éis an Scrúdú Sláinte a ghlacadh, chuig [Rialachán \(CE\) Uimh. 73/2009](#).

Athraíodh na huirlisí idirghabhála go mór dá bhrí sin, trí shraith athchóirithe agus breathnaítear orthu anois mar 'bhearta sábháilteachta', i.e. ní úsáidtear iad ach amháin i gcás géarchéimeanna atá nasctha le mórshuaitheadh ar an margadh. Maidir leis an tacaíocht phraghais, níor coimeádadh ach amháin na praghsanna idirghabhála (na praghsanna ráthaithe ar faoina mbun a cheannaíonn comhlacht idirghabhála arna cheapadh ag na Ballstáit na cainníochtaí a tháirgtear agus a dhéanann iad a stóráil). Rinneadh laghdú suntasach ar scála na hidirghabhála (féach an mhír thíos maidir le cistiú AE ar CME).

POSTÁIL NUA- CEM 2013

Tá na rialacha maidir le CEM thar a bheith casta: tá 232 alt ann i Rialachán bunúsach CEM, agus sa bhreis air sin an líon mór rialacha a eascraíonn as na gníomhartha tarmlichte agus cur chun feidhme.

Tá gné inmheánach ag CEM a chumhdaíonn idirghabhálacha an mhargaidh agus rialacha maidir le margaíocht agus eagraíochtaí táirgeoirí agus gné sheachtrach a chumhdaíonn trádáil le tríú tíortha (teastais allmhairithe agus onnmhairithe, dleachtanna ar allmhairí, cuótaí taraife, aisíocaíochtaí onnmhairithe, etc.) a riaradh. Déileálann CEM leis na rialacha iomaíochta is infheidhme maidir le gnóthaí agus na rialacha i leith stáitchabhrach. Clúdaíonn sé freisin forálacha ginearálta maidir le bearta eisceachtúla (lena n-áirítear bearta chun cosaint a dhéanamh ar shuaitheadh mar thoradh ar luaineachtaí praghais nó imeachtaí eile, bearta tacaíochta margaidh i gcás ráigeanna de ghalair ainmhithe nó cailteanas muiníne tomhaltóra mar gheall ar rioscaí don tsláinte phoiblí, do shláinte ainmhithe nó plandaí, agus bearta a bhaineann le cleachtas chomhbheartaithe a ghlactar nuair a bhíonn míchothromaíochtaí tromchúiseacha ag margaí) agus an cúlchiste nua le haghaidh géarchéimeanna san earnáil talmhaíochta.

Is ionstraim nua é an cúlchiste seo a ceapadh chun tacú leis an earnáil nuair a bhíonn tionchar ag géarchéimeanna ar tháirgeadh agus/nó ar dháileadh. Cuirtear ar bun é gach bliain trí laghduithe ar íocaíochtaí díreacha faoin sásra smachta airgeadais ([Rialachán \(AE\) Uimh. 1306/2013](#)). Níl feidhm ag smacht airgeadais ach amháin le híocaíochtaí díreacha sa bhreis ar EUR 2 000. Íoctar aon airgead cúlchiste nach n-úsáidtear i mblain áirithe chuig feirmeoirí. Is é atá sa cúlchiste don tréimhse 2014-2020 seacht dtráthchuid bhliantúla chomhionanna de EUR 400 milliún (i.e. EUR 2.8 billiún san iomlán). Is féidir an cúlchiste géarchéime a úsáid chun bearta eisceachtúla a mhaoiniú chun cur i gcoinne suaitheadh sa mhargadh.

Athbhreithníodh na córais idirghabhála poiblí agus cabhrach stórála príobháidí chun iad a dhéanamh níos freagraí agus níos éifeachtaí. Cuireadh fad de mhí amháin leis an tréimhse idirghabhála le haghaidh ime agus púdar bainne bhearrtha; cuirtear tairiscint uathoibríoch ar fáil do bhainne agus do phúdar bainne bhearrtha os cionn uasteorainneacha áirithe; i gcás ime, méadaíodh an uastoirt maidir le ceannach isteach ar phraghas seasta go 50 000 tonna; agus tá cáiseanna áirithe de shonrúchán

tionscnaimh faoi chosaint (STFC) nó de thásc geografach faoi chosaint (TGFC) incháilithe do chúnamh le haghaidh stóráil phríobháideach.

Maidir le bearta rialaithe soláthair, tháinig deireadh leis an scéim cuóta siúcra an 30 Meán Fómhair 2017. Tá córas údaraithe nua tugtha isteach le haghaidh plandálacha nua don tréimhse 2016-2030. Féadfaidh údaruithe plandála finíúnacha méadú suas le 1% ar a mhéad sa bhliain.

Chuaigh cuótaí na hearnála déiríochta in éag, mar a bhí sceidealta, an 31 Márta 2015. Rinneadh na forálacha um 'mionphacáiste bainne' maidir le caidreamh conarthach in earnáil an bhainne agus na dtáirgí bainne ([Rialachán \(AE\) Uimh. 261/2012](#)) a ionchorprú sa rialachán nua. Is é is aidhm leo borradh a chur faoi chumhacht mhargála na dtáirgeoirí bainne sa slabhra soláthair. Lamhálann na forálacha sin do na Ballstáit conarthaí i scríbhinn a éileamh idir na feirmeoirí agus na próiseálaithe déiríochta. Leis na forálacha sin freisin, is féidir leis na feirmeoirí conarthaí a chaibidlíú go comhpháirteach trí eagraíochtaí táirgeoirí. Féadfar soláthar cháis STFC/TGFC a rialú freisin trí eagraíochtaí táirgeoirí.

Thairis sin, leathnaíodh na cláir chun tomhaltas torthaí agus bainne a chur chun cinn ar scoil, agus tá an buiséad bliantúil do chlár torthaí na scoile méadaithe ó EUR 90 milliún go EUR 150 milliún. Le [Rialachán \(AE\) Uimh. 2016/791](#), cuireadh feabhas ar an mbealach ina n-oibríonn na cláir sin.

Leathnaíodh na forálacha maidir le heagraíochtaí táirgeoirí, comhlachais eagraíochtaí táirgeoirí agus eagraíochtaí idirchraoibhe chuig gach earnáil chun cumhacht mhargála feirmeoirí a neartú. Tiocfaidh an maoiniú riachtanach ón mbuiséad forbartha tuaithe. Féadfaidh eagraíochtaí táirgeoirí in earnáil na hola olóige, an bhairr arúil, na mairteola agus na laofheola, faoi choinníollacha áirithe páirt a ghlacadh i gcomhchaibidlíochtaí thar ceann a gcomhaltaí. I gcásanna áirithe, féadfaidh an Coimisiún eagraíochtaí táirgeoirí aitheanta, comhlachais eagraíochtaí den sórt sin, agus eagraíochtaí idirchraoibhe aitheanta bearta sealadacha a ghlacadh chun na margaí a chobhsú (amhail tarraingt siar ón margadh agus stóráil ag oibreoirí príobháideacha).

Coinníodh aisíocaíochtaí ar onnmhairí chuig tríú tíortha faoin rialachán nua, ach ní dhéantar é sin ach amháin i gcás táirgí áirithe agus ní dhéantar é sin ach amháin nuair a bhíonn coinníollacha maidir leis an margadh inmheánach ag teacht leis na coinníollacha a leagtar síos le haghaidh coinníollacha eisceachtúla.

Bhí sé ina chnámh spairne le linn caibidlíochtaí athchóirithe CEM CBT a ailíniú le Conradh Liospóin (go háirithe maidir le hábhair a bhaineann le cur i bhfeidhm Airteagal 43(3) CFAE, ina luaitear gur ag an gComhairle amháin atá an chumhacht chinnteoireachta). Dá réir sin, tá roinnt beart maidir le hidirghabháil phoiblí agus stóráil phríobháideach, cláir dáileacháin i scoileanna, aisíocaíochtaí onnmhairithe agus earnáil an tsiúcra anois faoi inniúlacht eisiach na Comhairle (Rialachán (AE) Uimh. 1370/2013 ([3.2.1](#))).

CISTIÚ CEM

Cistítear CEM tríd an gCiste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT). In 2018, ba thart ar EUR 2.7 billiún é méid iomlán na ngealltanais, 6.1 % de chaiteachas

iomlán CETFT. Taispeántar an laghdú gear ar na haisíocaíochtaí onnmhairithe i dTábla 1.

Tábla 1: Caiteachas CETFT ar idirghabháil sa mhargadh talmhaíochta (EUR milliún)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stóráil	93.6	-	17.4	25.1	5.1	18.4	52.4	27.6	182.3
Aisíocaíochtaí onnmhairiúcháin	385.1	179.4	146.7	62.4	4.5	0.3	0.6	0.0	0.1
Bearta eile margaidh	3,454.8	3,428.3	3,344.5	3,217.2	2,579.6	2,698.0	3,185.2	3,061	2,527.1
Iomlán	3,933.5	3,413.1	3,508.6	3,304.7	2,589.2	2,716.7	3,238.2	3,088.6	2,709.4

Foinse: Tuarascálacha airgeadais ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle.

Murab ionann agus cabhair dhíreach agus forbairt tuaithe, ní leithdháiltear aon réamh-mhaoiniú do bheart margaidh faoi bhuiséid náisiúnta. Sa tréimhse 2014-2020, ba cheart gur thart ar 4% (EUR 17.5 billiún) de bhuiséad CBT a bheadh sa chistiú atá ar fáil do bheartais mhargaidh AE (lena n-áirítear an cúlchiste géarchéime).

Baineadh úsáid as an CEM sna géarchéimeanna in earnáil an bhainne, na muiceola agus na dtorthaí agus na nglasraí. I mí an Mhárta 2016 d'agair an Coimisiún beart eisceachtúil den chéad uair (faoi Airteagal 222 de Rialachán CEM) lenar lamháladh d'eagraíochtaí táirgeoirí, eagraíochtaí idirchraoibhe agus do chomharchumainn in earnáil na déiríochta comhaontuithe deonacha a dhéanamh chun táirgeadh a theorannú. Bhí an cinneadh sin sa bhreis ar an méadú sealadach ar an Státchabhair agus ar dhúbailt na n-uasteorainneacha idirghabhála do phúdar bainne bhearrtha agus d'im. Ar deireadh, rinne pacáiste de bhearta Mheán Fómhair foráil do scéim a bhunú ar fud AE chun go spreagfaí laghdú ar tháirgeadh bainne (EUR 150 milliún), do chúnamh coigeartaithe coinníollach a chaithfidh na Ballstáit a shainiú agus a chur i bhfeidhm ó liosta a mhol an Coimisiún (EUR 350 milliún a fhéadfaidh na Ballstáit a fhorlíonadh de mhéid comhionann le cistí náisiúnta), de bhearta teicniúla arb aidhm dóibh solúbthacht áirithe a thabhairt (mar shampla, i dtaca le tacaíocht chúpláilte), chomh maith le tacaíocht leachtachta agus le neartú shásraí an líontáin sábhála (fad a chur leis na bearta idirghabhála agus na cabhrach le haghaidh stóráil phríobháideach le haghaidh púdar bainne bearrtha). Níor úsáideadh an cúlchiste géarchéime go dtí seo.

Rinne an tascfhórsa a bunaíodh i mí Eanáir 2016 chun breithniú a dhéanamh ar thodhchaí bheartas an mhargaidh talmhaíochta a thuarascáil dheiridh a thíolacadh i mí na Samhna 2016. Ghlac Parlaimint na hEorpa moltaí na meithle trí leasuithe breise a chur síos don rialachán 'omnibus' a bhí beartaithe ([COM\(2016\) 0605](#), Samhain 2016 0605, le linn athbhreithniú meán-téarmach chreat airgeadais ilbhliantúil 2014-2020 ([3.2.9](#)). Thángthas ar chomhaontú leis an gComhairle i mí Dheireadh Fómhair agus foilsíodh an téacs i mí na Nollag 2017 ([Rialachán \(AE\) Uimh. 2393/2017](#)).

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Ba é an ‘mionphacáiste bainne’ ([Rialachán \(AE\) Uimh. 261/2012](#)) an chéad phíosa de reachtaíocht talmhaíochta a ghlac Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle faoin ngnáthnós imeachta reachtach.

Ba cheann de na hábhair ba chonspóidí é CEM sa chaibidlíocht ar CBT nua. As na ceithre rialachán a bhaineann le CBT a ndearnadh vótáil orthu i bpáirtseisiún 2013, ba é Rialachán CEM an rialachán ba dheacra le buachan (glacadh é ar deireadh thiar le 375 vóta i gcoinne 277 vóta). Ba é ba mhó ba chúis leis sin gur dhírigh sé ar shaincheisteanna an-íogair amhail rialáil margaí talmhaíochta, cur i bhfeidhm rialacha iomaíochta ar thalmhaíocht, agus ról na n-institiúidí i CBT (go háirithe Airteagal 43(3) CFAE). Ina cháil mar chomhreachtóir, tá a rian fágtha ag an bParlaimint ar an Rialachán nua. Mar shampla, bhí sí taobh thiar d’aischur cruithneachta crua ar liosta na dtáirgí atá incháilithe le haghaidh idirghabhála, den mhéadú ar an teorainn chainníochtúil le haghaidh idirghabháil phoiblí don im (50 000 tonna, seachas 20 000 sa togra ón gCoimisiún), cáis STFC/TGFC a chur isteach ar liosta na dtáirgí atá incháilithe don chabhair le haghaidh stóráil phríobháideach, den mhéadú ar an uasteorainn do chúnamh airgeadais AE d’eagraíochtaí táirgeoirí agus do chomhlachais d’eagraíochtaí táirgeoirí in earnáil na dtorthaí agus na nglasraí, fad a chur le córas an chuóta siúcra go 2017, agus leanúint de scéim údarúcháin um plandáil finiúnacha tar éis chríoch na scéime i ndáil le cearta plandála, etc.

Coimeádann an Parlaimint súil ghéar ar na gníomhartha tarmlichte a bhaineann le CEM arna dtarraingt suas ag an gCoimisiún chun a áirithiú go bhfuil siad sin i gcomhréir leis an gcomhréiteach ar thángthas air faoin athchóiriú. Le fírinne, is féidir leis an bParlaimint agóidí a dhéanamh in aghaidh na ngníomhartha sin, rud a d’fhéadfadh tabhairt ar an gCoimisiún, i gcás inarb iomchuí, an gníomh lena mbaineann a aisghairm ([3.2.1](#)).

Tá súil an-ghéar á coimeád freisin ag an bParlaimint maidir leis na bearta a ghlactar chun dul i ngleic leis an ngéarchéim san earnáil talmhaíochta.

Ar deireadh, chun an Rialachán maidir le CEM a chomhlánú, foilsíodh treoir maidir le cleachtais tráchtála éagóracha sa slabhra soláthair bia in Aibreán 2019 [[Treoir \(AE\) 2019/633](#)], tar éis rún na Parlaiminte ar an ábhar a ghlacadh i mí an Mhárta [[P8_TA\(2019\)0152](#)]. Chun cleachtais nach bhfuil de mheon macánta, atá éagórach nó a bhforchuireann comhpháirtí trádala amháin go haontaobhach iad ar cheann eile, bunaítear leis an treoir nua atá beartaithe liosta íosta de na cleachtais tráchtála éagóracha toirmiscthe sa chaidreamh idir ceannaitheoirí agus soláthraithe i slabhra an tsoláthair agraibhia.

Albert Massot
02/2020

